

REGESTORUM BAVARICORUM primum jam emittitur volumen, cui brevi aequè succedet alterum ad quartum usque et postremum. Quod opus quum ex Regni summi Archivi instituto et ordine nobis esset mandatum, sub viri quolibet nomine eminentissimi, *Montisgelasii* Comitis, summa tunc tenentis, auctoritate protinus est inceptum, ex celsissimi Comitis *Rechbergii*, qui hunc secutus est, liberali animo proVectum, et pro splendidissima *REGIS* nostri munificentia ita ad finem promotum, ut copia rerum et continua serie, gravitate et fide vix ullum illi nuper quidem anteponendum habeamus.

Neque enim memoria fraudare nec deprimere cupimus celebria aliorum opera, *Rymeri* Foedera, *Muratorii* Thesaurus, *Goldasti* Statuta et rescripta Imperatorum, *Lunigii* Archiva, *Schottgenii* ac *Kreysigii* Inventaria, *Edmundi Martene* Collectiones, *Brequigny* et *Portae* Diplomata, chartas, ad res Francicas spectantia, ad annum usque DCCL. (Tom. I. 1791.) *ejusdem* Table chronologique des diplomes ad annum usque MCLXXIX. (Tom. III.) nec non: Recueil des ordonnances des Rois de France de la troisième race (Paris 1723 — 1811. Vol. XV.) et honoris causa semper nominanda *Georgischii* Regesta, ut multas alias jam omittamus chartarum collectiones, quas longo ordine recenset celeberrimus *Gattererus* in *Diplomatica* sua praedica. (pag. 200 — 259.) Ex quibus tamen plerique non eo substitere, ut veteres chartas in tabulas regerent, cum brevi hominum, rei gestae et temporis commemoratione, sed ipsas has literas totas et integras undique colligere atque accumulare sint nisi, ausu vasto, quo ad certum finem pervenire nunquam fere licuerit. Quare hos sibi limites praescripsere alii, ut foedera tantum publica, regum edicta, hujusve majoris momenti et publici juris res sibi sumserint, (ut *Rymerus*, *Goldastus*) vel intra paucorum regum tempora stare praetulerint, (ut clarissimus *Brequigny*). Nec defuere, qui chartis documentisque immiscerent ipsas temporum historias et annalium libros, ignotos hucusque et in-

editos (ut *Muratorius, Martene &c.*), praeclaro quidem et pretioso munere, parum tamen ad explendam et absolvendam rerum gestarum notitiam sufficiente. Ut nulla jam de *Lunigio* mentio fiat, qui quasvis ex quibusvis libris arreptas literas et chartas ordine minus commodo et difficultatis pleno conseruit, festinanter, mendosissime, antiqua novis, vera contexens falsis.

Majorem utique laudem meruit celeberrimus *Georgisch* opere suo Regestorum, etiamsi, quae magna et digna est molitus, minus juste et perfecte ab eo sint absoluta. Nam Germanicarum gentium et Imperatorum chartis externas quasvis Gallicas, Britannicas, Italicas adstruens, debitam propositi formam excessit, parcus adeo in afferendis ipsis rebus Germaniae domesticis, quarum multos fontes, ipsius tempore jam scaturientes, reliquit intactos, ut nihil de illis dicamus, qui hodie undique affluentes, denuo sunt hauriendi, et majori, quam ipse usus est, sollertia perquirendi, explorando scilicet, utrum literae chartaeve, quarum summas ultra quam intelligi possint, circumcisas nolimus, ex archetypis exemplis, an apographis tantum sint prolatae, vel interpolatae forsitan, corruptae et ex eo dubiae, quod tam in rebus discrepent et hominibus, quam in temporum ratione et usitato caeterum more.

Operis autem a nobis suscepti differentia et ratio in eo potissimum versatur, ut abstinentes ob omni literarum vel chartarum externa copia nos nullas admiserimus, nisi quae recte ad Bavarici Regni ortum referantur et hodiernas fines, nullas praeterea, nisi quas archetypas et genuinas ex ipso Monacensi summo Archivo manibus nostris tractatas habuimus, vel ex provincialibus Archivis per conservatores fideliter nobis suppeditatas, nullibi, quae nobis spuriae, corruptae et dubiae occurrerunt, reticentes. Quas omnes, temporis ordinem secuti, secundum annorum seriem et ad annum usque MCCC, composuimus, sed in Bavaricae primitivae stirpis, Alemanicae et Franconicae familias segregavimus et distribuimus, intextentes rerum gestarum brevissimas summas, sufficientes tamen ad designandam negotii indolem, lingua ipsarum chartarum vernacula, iisdemque, quantum fieri potuit, verbis, subjunctis, quae nobis memoranda videbantur, testium nominibus, Principum praesertim, Dynastarum, Dignitatum. Quibus denique adjunximus *Acti* et *Dati* expressas formulas, loci scilicet, diei, indictionum, annorum regni notas, cancel-

lariorum, quotiescunque nobis primum obviae fuerunt, recognitiones, et ubique coronidis loco istorum operum et librorum titulos, in quibus chartae cujusdam exemplar typis jam sit impressum et vulgatum.

Quodsi quis forsitan ambiget, an rerum Bavaricarum chartae, ab aliis memoriae proditae, simulac exemplaria archetypa vel originaria illarum non cognovimus, recte praetermissae a nobis fuerint et exclusae, dubitare desinet, dum primam historiae legem, veritatem dico et fidem, perpensam habuerit. Quidni vero? quum plura, quam nonnulli credant, prostent apographa, quae tum manifesti mendacii, tum argutae corruptionis, tum imperitae deformationis speciem praeferant, qua dignitate et integritate fieri possit, ut vetustatis decoribus intermiscemus abjecta, prava, insipida, et operis nostri mole ad nebulosa evagemur ac vana? Proderit olim, cuncta haec, quae aliunde rite videmus proferri, per nostra monumenta genuina explorare, probare, fidemque illis elicere atque adsciscere. Sed non est nostrum, aliorum sententias antevertendo, haec ex arbitrio dijudicare; prosperrime vero patriae historiae nobisque continget exoptatissimum, ubi mox viri satis docti et periti autographorum nostra Regesta subsecivis suis adaugebunt operis.

Neque nos majori jure carpendos esse confidimus ob termini Regestis nostris ad annum MCCC. constituti angustiam; documentorum quippe farragine per tempora inde sequentia ubertate sua et amplitudine ad librorum modum procedente, ut non jam chartas congerere, sed actorum magna volumina proferre nos oportuisset; quod quidem ex ipsa operis nostri aequali voluminum distributione elucebit, quorum primum, ab anno DCCLXXIII. ad annum usque MCC. quadringentos excedit annos, alterum annum MCCL. vix superabit, tertium ultra annum MCCLXXV. se non extendet, et quartum ad annum demum MCCC. perveniet, ut tandem ulterius progressuro in totidem tomos, quot annos, esset digrediendum. Nos igitur, ubi totum amplecti nequivimus, partem tantum moliri modumque statuere elegimus et certos fines, ad Bavaricae historiam praesertim eo concinniores, quo minus nos latent, quae ex Ludovici Bavari tempore acta sint et tractata. Quae si quando cuiquam libitum fuerit prosequi, facere licebit, et via, ubi nos quidem substetimus, demonstrata et aperta, tanto tutius succedet atque felicius.

Haud absolum certe videbitur aut nimis gloriosum, paucis percurrere, qua ratione per opus nostrum universam historiam adjutum iri speremus atque auctum. Primum quidem, ut habeamus fastos quasi totius Regni, quoruncunque annorum chartas ex obliquo perlustrantes, ex adverso autem, quamlibet tabulam deorsum persequentes, rerum Bavaricarum, vel Alemanicarum, quatenus rem nostram attingunt, vel Franconicarum nucleum, quo simul, quae per partes notavimus, universa conspici possunt. Maxime autem hoc adpetivimus, ut literarum et chartarum aliqua saltem notitia salva praestetur ab omni interitu et oblivione, posterisque antiquitatis opes sartae tectae relinquuntur. Nam qua justa ratione nobis esset sperandum, cujusvis regni Archivum, quorum ex vetustate ne ullum quidem ad nos pervenerit, in omne aevum fore superstes, nulla vi ignis vel alia temporis injuria consumptum, nulla hominum segnitie vel ignavia dispersum et corruptum, nulla senectute caducum fore et contritum? quin scripta semper legi, mutata locorum nomina indagari, et a posteris, qui ad dissimillimas linguas, leges et reipublicae formas transierint, divinari posse, nedum intelligi? Quae si fato, quod omnia manet Archiva, paulatim accendant, erunt tamen in his Regestorum voluminibus, quibus cognoscere possumus, quae olim fuere, neve temporis damna justo magis, ut plerumque fit, doleamus, vel supponendis novis tabulis aliena fraude deludamur. Quid? etiamsi horum nihil proxime instare videatur, neque tamen supervacaneum foret, frequentes istas temporum difficultates, urbium et vicorum obsoleta nomina et ambiguos situs nunc jam extricare, chartarum denique ordinem et sensum, qualis se offert nobis, breviter notare, quo rectius ea, quibus propius absumus, cernere adhuc videamur. Universis autem patriam historiam foventibus gratum erit procul dubio et acceptum, circumspicere fontes in Archivis quidem reclusos, sed pro eorum, qui ad gubernacula sedent, liberali mente, siquidem paucis hausta non sufficiant, propius petendos. Habebunt, quibuscum comparent, pendant et metiantur quasi fidem earum rerum, quae aliunde ipsis cognitae sunt et compertae, et quas in omni hac Archivorum amplitudine lacunas tamen temporum et rerum superesse dolemus, ex sua forsitan penu quandoque licebit explere.

Hinc porro dabitur nobis accedere ad dijudicandam fidem et veritatem Monumentorum Boicorum, a nonnullis interdum in dubium vocatam.

Etenim quum ubique ad ea, quae in Monumentis jam continentur, remisimus, et quae perperam saepius ratione temporum aliarumque rerum graviorum irrepsere, breviter emendaverimus, sic contra, quorum in Regestis nostris nulla fit mentio, ea per Archiva Regni frustra adhuc requiri praestamus. Quae nisi reperiantur forte vel suppleantur benevole ex illis monasteriis, quae exauctorata non in publicam, sed in privatam transierunt potestatem, quale, verbi causa, Lunaelacense, Osterhovense, S. Crucis in Werdea coenobium, inter caetera apographa sunt habenda, et quamvis nequaquam testium vel archetypi fidei aequiparanda, nec tamen, ut veritatis quoddam adminiculum, omnino rejicienda, quatenus aliis non repugnent testimoniis, sed rebus, temporibus et verborum consuetis formulis et solennitatibus sint congrua. Ut nihil dicamus de variis eorundem monasteriorum Traditionum Codicibus, quos ex dissimilibus foliis ita inspeximus consarcinatos, rasos, interscriptos, emendatos, in Monumentis ipsis Boicis autem ex ordine suo sic disjectos, laceratos, mixtos, et nominibus et temporibus ex arbitrio suppletos, ut priusquam nos in eis moremur curiosi, peritissimam antea et solertissimam requirant instaurationem novamque penitus recensionem.

Non vacavimus insuper ex tot tantisque testium nominibus, quorum longam seriem chartis subjicere solebant, discernere, quot scripturae ferret modus. Quum enim omnem turbam suscipiendo in longinquum nobis fuisset evagandum, vulgares et gregarios repudiantes, clariores tantum et notatu digniores selegimus, eos quidem, qui aliis in chartis obvii satisque jam cogniti, proferant nobis impedita temporis et loci signa; antiquos deinde Comites vel Dynastas, quorum nomina illustrandis et extricandis priscorum stemmatibus inserviant, caetera quoque ex nobilitate adhuc vigente clara et perpetua nomina, quando nobis primum edita, aut ex alia quadam notabili causa celebrata videbantur; — Episcopos porro, aliosque ecclesiarum Praelatos, Praepositos et Decanos, ut quoquo tempore successerint, quo indices eorum, ab *Hundio*, *Ussermanno* aliisque exhibitos, emendatos multum et amplificatos accipimus; — alios denique Dignitatum vel Officiorum honorabiles titulos, homines literatiores vel artifices, nec non insignes quasdam vernaculi idiomatis appellationes.

Neminem historiarum et artis diplomaticae gnarum fugiet, quantum referat pro certo habere, ubi summorum Pontificum, Imperatorum, Regum aliorumque majorum Principum sedes vel curiae, olim ex diversis locis subinde mobiles semper et mutatae, quocunque tempore substiterint. Ex quo praeter caeteras multas res chartarum praecipue fides et veritas illustranda foret et examinanda. Nam ubi per ea constat, chartarum auctorem in illa civitate et ipsa regione, quas literae demonstrant, tempore, quo dicitur, neutiquam versatum esse, nil obstat, quin contra hujusmodi chartas tamquam falsas repugnemus vel corruptas. Saepius igitur jam dudum, auctore praesertim celeberrimo *Gatterero*, desiderata sunt Imperatorum Regumque Germaniae itineraria, documentorum genuina fide suffulta. Ad quae eruta quot qualiaque nos ex Regestis nostris contulerimus, nec raro ea, quae *Georgischius* ex omni Germania conquisivit, ex uno Bavariae regno copialongè superaverimus, perlustrantium oculis facile apparebit.

Data denique vel notas temporum, chartis plerumque ad finem annexas, integras plenasque exprimendas curavimus, quippe quo ex ipsis verbis judicari possit aevi in scribendo et loquendo mos rite custoditus, annorum consueta computatio et recta, secundum nativitatis Christi vel incarnationis exordia, calculi Pisani et Florentini, in literis praesertim Pontificum et Imperatorum ex Italia emanantibus, varietatem, pariterque secundum indictionum differentiam et annorum imperii, regni, electionis discrimina. Quibus omnibus reputatis et bene distinctis, multa antiquitatis monumenta difficultate sua se exsolvent et suspicione, fietque, ut non pauca *Georgischi* et caeterorum documenta, alium in annum, priorem vel posteriorem, transposita, nunc demum fidei convenient et veritati.

His igitur praemoniti lectores REGIA magnanimitate, per quam ista conari licuit, gaudeant, nostrisque curis faveant.

Dabamus Calendis Februariis anno MDCCCXXII. *Onoldi*, quo ex summi Archivi Monacensis regimine annos abhinc sex secessimus, a publico labore nunc acquiescentes quidem, sed omnem jam operam his regerendis impensuri.